Intervju ›

Fuga za narod: "Politika se igra z ljudstvom in narod se igra politiko"

Premiera "koncertne predstave" bo na Cankarjevi rojstni Vrhniki ob 150. obletnici njegovega rojstva

7. maj 2026 ob 8.08 • Vrhnika, Ljubljana - MMC RTV SLO

Pina Gabrijan

"Fuga za narod aktualno nacionalno politiko razume kot orodje ideološkega pritiska na posameznika, ki ga država potrebuje za legitimacijo svoje politične moči – ne glede na svojo politično barvo," pravijo ustvarjalci predstave Fuga za narod.

Ob 150-letnici rojstva **Ivana Cankarja** in 35-letnici slovenske državnosti je v produkciji Vie Negative nastala "koncertna predstava" *Fuga za narod*. Gre za sodelovanje režiserja **Bojana Jablanovca** z multiinstrumentalistom **Andrejem Fonom** ter njegovo zasedbo *Svojat*, ki jo sestavljata še **Ivo Poderžaj** in **Vid Drašler**.

Svojat (Andrej Fon na kitari, Vid Drašler na bobnih ter Ivo Poderžaj na baskitari in vokalu) ter igralec Gregor Zorc v ospredju na vaji brez kostumov v vrhniškem Cankarjevem domu. Foto: BoBo/Borut Živulović

Predstava bo premierno izvedena **10. maja ob 20. uri** v Cankarjevem domu na Vrhniki, torej prav na 150. obletnico Cankarjevega rojstva in v njegovem rojstnem kraju. Ponovitev sledi dan pozneje ob isti lokaciji in ob isti uri. (Mimogrede, tako na premiero kot ponovitev je prost vstop, a je nujna rezervacija vstopnic.) 10. decembra bo sledila še uprizoritev v Cankarjevem domu v Ljubljani, kar pomeni torej ob 108. obletnici Cankarjeve smrti in v kraju, v katerem je umrl pri starosti 42 let. Tudi tukaj bo sledila ponovitev dan pozneje ob isti uri.

Ente Tapes
FUGA ZA NAROD
Watch on YouTube

Svojat – Fuga za narod (Official Music Video), posneto v studiu Bear Tracks, miks in mastering Vitja Balžalorsky. Videospot z dekonstrukcijo narodne simbolike podpisujeta Vid Hajnšek in Vid Uršič, grafično podobo singla pa Matej Stupica.

V predstavi poleg Fona (v vlogi Kurenta) in Svojati sodelujejo še **Gregor Zorc** kot Sperans ter **Anita Wach**, **Kristina Aleksova** in **Olja Grubić** kot Triglav. Grubić je poskrbela tudi za kostumografijo, **Eduardo Raon** podpisuje oblikovanje zvoka, **Janko Oven** oblikovanje svetlobe in **Matej Stupica** risbe.

Svojat je aprila pri neodvisni založbi Ente Tapes izdala singel in videospot *Fuga za narod*. Skladba je napoved materiala za prihajajoči album in hkrati uvertura v istoimensko predstavo. V teh dneh so izdali še videospot za pesem Kvadrat, ki si ga lahko ogledate na dnu intervjuja. Album bo izšel pri založbi Ente Tapes, ki jo vodi **Žiga Pucelj** ter je osredotočena predvsem na izdaje nišne in eksperimentalne glasbene produkcije.

Projekt Fuga za narod "*za svoje izhodišče jemlje figuro Cankarjevega ljudskega godca Kurenta, ki tisoč ur trpljenja spreminja v eno uro veselja. Osebna izpoved godca in pesnika Andreja Fona v vlogi Kurenta je glasbena fuzija frustracije in upora zoper vseprisotno ideološko indoktrinacijo,*" piše v napovedi.

Kot je režiser povedal v pričujočem intervjuju, Fuga za narod 150 let po Cankarjevem rojstvu in 35 let po dvigu slovenske zastave v svojem izvedbenem jeziku **Kurenta** ponuja v ponovno branje. Sicer pa Jablanovec svoje pronicljivo besedilo *Narod – opij za ljudstvo*, s katerim je pospremil predstavo, sklene z naslednjimi besedami: "*Fuga za narod se upira kolektivni amneziji zgodovinskega spomina in sodobnega državljana želi spomniti, da je njegov razum dediščina preteklosti, da ima njegovo ideološko vakcinirano telo še zmeraj svoj glas in da je narod namišljena politična skupnost.*"

Več v pogovoru z ustvarjalci!

Namenimo na začetku nekaj besed glasbenemu delu. Glede na to, da ste vsi trije člani Svojati tudi člani Olfamoštva, me zanima, v čem se poleg števila članov Svojat še razlikuje od te zasedbe. Če se izrazimo nekoliko matematično – na preseku katerih množic ste se našli?
Andrej Fon: Število članov ni zanemarljiv podatek, v logističnem in tržnem smislu – lažje je dobiti solidno plačane špile, lažje se najde termine za vaje, če si trio. V triu si lahko privoščimo, da komad ni končan, dokler vsi trije nismo zadovoljni. Pri komponiranju za trio pa se ni za zanašati na bogastvo zvočnih barv, ki jih nudi tentet Olfamoštvo in je treba narediti glasbo vznemirljivo z drugimi sredstvi. Obiskovalec Svojatinega nedavnega koncerta v Novem Sadu se je izrazil, da je to, kar počnemo, "*globoko tkanje*".

Ivo Poderžaj: Presečišče je nesprijaznjenost, prijaznost, "jazznost", ost.

Od kod ime Svojat in tudi čemu ste se tako oklicali?
AF: Ime smo dolgo zbirali, bil je kompromis, predlogov je bilo veliko. Nekaj nizkotnega, surovega, svojega. Meni se je zdelo zanimivo ime *Pedri Opeke*, pa se nekdanji bobnar ni strinjal. Ali obstaja še kakšno ime za bend, ki lahko v isti sapi razjezi gejevsko skupnost in Rimskokatoliško cerkev? Upam, da le drugo! Obstaja tudi mlad pankovski bend, poimenovan s sopomenko *Drhal*. Verjetno je vprašanje časa, kdaj se bo pojavila še kakšna *Sodrga*. Skratka naše ime se mi ne zdi nič posebnega, je pa pravilno.

Zasedba ***Olfamoštvo*** bo v deloma spremenjeni zasedbi **25. julija** na Hafnerjevem memorialu v Škofji Loki v živo premierno predstavila lanski album ***Popizdaja***, ki je prav tako izšel pri založbi *Ente Tapes*.

Multiinstrumentalista, glasbenika, pedagoga in performerja Andreja Fona (1980, Sežana) nemara še najbolje opiše oznaka glasbeni ludist. Ni le glasbenik, temveč umetnik, ki z glasbilom ali pa doma narejeno igračo v vlogi zvočila in s svojimi besedili reže skozi tišino, da bi pod njo našel nekaj bolj pristnega in surovega. Gre za enega najvidnejših predstavnikov improvizirane glasbe pri nas, njegovo delo pa sega od punka in avant rocka do ljudske glasbe in lutkarstva. Fon redno nastopa pod lastnim imenom ali kot Olfamož in tudi v priložnostnih zasedbah v festivalskem kontekstu. Poleg Svojati in Olfamoštva je med drugim dejaven tudi član kolektiva OHOLO!, enega osrednjih pri nas na področju improvizirane glasbe. Foto: BoBo/Borut Živulović

Kakšna je zgodba nastanka Fuge za narod – tako glasbenega albuma in kot odrske uprizoritve? Kako sta se "našli" Svojat in Via Negativa?
AF: Z Vio Negativo sem sodeloval že pri performansih *Sorry*, plesni otroški predstavi *OHO* in dveh performansih v okviru cikla *EXTIME*, ki se je odvil pod okriljem Vie negative. Bojan Jablanovec je baje že 20 let razmišljal o predstavi, ki bi za izhodišče vzela Cankarjevo povest *Kurent*. Pred dvema letoma mi je povedal, da me vidi v vlogi Kurenta in če sem za, da bi napisal besedila in jih uglasbil. Pozneje se mu je zazdela Svojat zaradi zvoka, pa tudi imena konceptualno najustreznejša inkarnacija.

> *Tako kot Kurent pri Cankarju proda dušo hudiču v zameno za nadnaravno glasbeno nadarjenost, je Svojat prodala dušo El Jablu, se pravi Jablanovcu, ki vrhunsko režira bend za dobrobit celostne umetnine Fuga za narod.*
> **— Andrej Fon**

Ker Svojat v običajnih – beri: demokratičnih – razmerah dela polurni album pet let in smo tokrat morali narediti album v petih mesecih, sem konsenzualno prevzel pisanje in komponiranje, na vajah pa smo pesmi hitro sešili skupaj. Seveda pa je nenadkriljiv Ivov in Vidov prispevek v smislu zvoka in detajlov – v katerih je bog. Da sploh ne omenjam prilagajanja pesmi potrebam predstave ... tako kot Kurent pri Cankarju proda dušo hudiču v zameno za nadnaravno glasbeno nadarjenost, je Svojat prodala dušo El Jablu, se pravi Jablanovcu, ki vrhunsko režira bend za dobrobit celostne umetnine Fuga za narod. (Nasmešek.) Pri tem smo vsi trije člani zasedbe v istem "zosu".

Fuga za narod je opredeljena kot *postperformans*. Kaj je mišljeno s tem pojmom?
Bojan Jablanovec: Opredelitev Fuge za narod kot postperformans pomeni, da se projekt umešča v stanje, ki ni več oziroma ni več samo performans in ki ga hkrati izven performansa ni mogoče niti misliti niti ustvariti. V bistvu bi bilo mogoče reči, da je t. i. sodobnost nek izmuzljiv hibrid postsunkov idej, slogov, žanrov, praks in konceptov, ki jih preteklost tako dominantno določa, da še zmeraj ni mogoče afirmativno opredeliti njihove prihodnosti.

Posnetek z generalke. Foto: Via Negativa/Marcandrea

Via Negativa je že več kot 20 let v tem medčasovju in se toliko ne ukvarja s tem, kaj je, temveč v prvi vrsti predvsem s tem, česar v umetnosti ne želi – mistifikacije, moraliziranja in politične korektnosti. V bistvu je v sodobni produkciji postresničnosti vse postalo performans, s tem pa je performans kot umetniška praksa izgubil svoj subverzivni naboj in smisel. Zdaj v lastnem delu iščemo oporo, ki bi nam omogočila, da se odrinemo naprej. V tem smislu *post* pomeni poskus odrivanja od vsega tistega, kar smo do sedaj videli ali naredili.

Gledališki režiser Bojan Jablanovec (1961, Murska Sobota) je mednarodno platformo za uprizoritvene umetnosti Via Negativa ustanovil leta 2002. Ustanovitev je sledila njegovi odločitvi, da zapusti klasična repertoarna gledališča in se posveti lastni umetniški viziji. Tako je namesto udobja uveljavljenih ustanov izbral radikalno negacijo – metodo, ki gledališča ne gradi z dodajanjem, temveč ga lušči do njegovega bistva. Jablanovec je za svoje delo prejel več lovorik: od Borštnikovih nagrad, nagrad Društva gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije ter nagrad Ksenije Hribar do nagrade INFANT na istoimenskem festivalu v Novem Sadu. Foto: BoBo/Borut Živulović

Ivo, glede na to, da je Andrej avtor besedil pesmi, me zanima, kako "slišite" njegova besedila oziroma se najdete v njih? S katerimi pridevniki bi jih opisali?
IP: Fonova besedila bolj berem kot slišim – med muziciranjem jih dojemam kot glasbeni element, inštrument. Sicer pa so mi nič manj osvežilna kot dela Daniila Harmsa ali Ivana Volariča – Fea. Evo, častim nekaj pridevnikov prepisovalcem PR-gradiva: zgodnjebuñuelsko nasekljana, na le prvi videz arbitrarna, neizprosno benevolentna, zabavna iz zasede, jasna kot grom, satorijevsko sugestivna, kvantno poskočna ...

Zakaj mogoče danes še bolj kot nekdaj potrebujemo neko igrivost, ki pa je mogoče kar konkretno jedka v svojem bistvu?
AF: Lik žalostnega klovna ni nekaj novega. In tudi ne vem, če ga potrebujemo bolj kot kdaj prej. Mislim, da on ni ponudba kot odziv na povpraševanje, ampak je tak, kot je, ker ne zna drugače riniti skozi življenje. Nima denarja za psihoterapijo, zato prodaja svoje hibe. Z denarjem, ki ga bo morda zaslužil pa si bo raje kupil basklarinet ...

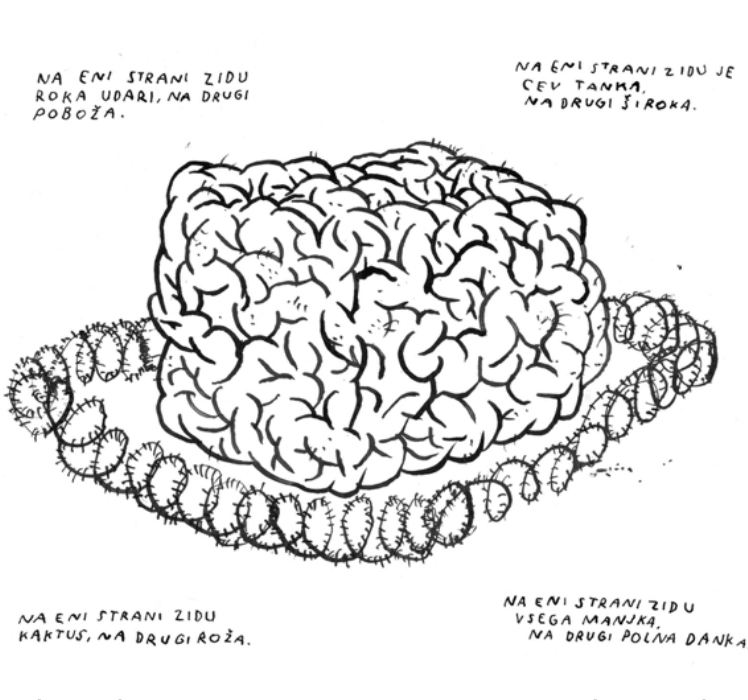
NA ENI STRANI ZIDU ROKA UDARI, NA DRUGI POBOŽA.
NA ENI STRANI ZIDU JE CEV TANKA, NA DRUGI ŠIROKA.
NA ENI STRANI ZIDU KAKTUS, NA DRUGI ROŽA.
NA ENI STRANI ZIDU VSEGA MANJKA, NA DRUGI POLNA DANKA.

Obiskovalci uprizoritev Fuge za narod na Vrhniki bodo prejeli Libreto oziroma "knjige" z ilustracijami Mateja Stupice in besedili Andreja Fona. Foto: Via Negativa/Matej Stupica

BJ: Vse je igra, brez Homo ludensa ni civilizacije. Fon, recimo, igra Fona, ki igra saksofon in kitaro, ki igra Kurenta, ki je Svojat. Kdo je Fon v resnici, tega v bistvu ne vem. Kar vem je to, kar igra in z njegovo igro se lahko povežem. Politika se recimo igra z ljudstvom in narod se igra politiko. S tem se ne morem povezati, toda kot državljan sem prisiljen igrati to igro.

> *Vse je igra, brez Homo ludensa ni civilizacije. Fon, recimo, igra Fona, ki igra saksofon in kitaro, ki igra Kurenta, ki je Svojat. Kdo je Fon v resnici, tega v bistvu ne vem. Kar vem je to, kar igra in z njegovo igro se lahko povežem.*
> **— Bojan Jablanovec**

Lahko si sicer domišljam, da to igro igram po svoje, da mi ta igra državljana daje nekakšno svobodo in izbiro, kako bom igral, toda prav to je iluzija, ki to igro pravzaprav omogoča. Še več, ne samo da se igri ni mogoče izmakniti, igra je orodje, ki te osmišlja, igra je način preživetja, igra je možnost, da si nekaj drugega kot samo to, kar si. Paradoks igre je, da bolj ko je kruta in neusmiljena, bolj je mamljiva. Lahko se sicer samo igračkaš in se ob strani zabavaš, ko gledaš druge, ki jo jemljejo krvavo zares. Toda v tem ni pravega užitka, prej ko slej te želja po igri zapelje v neko zaresnost in v tem trenutku si prodal dušo hudiču ali bogu ali kapitalu ali državi ali umetnosti ...

Foto: BoBo/Borut Živulović

Kakšen lik je – novodobni – Kurent?
AF: Seveda tukaj ne gre za dramsko uprizoritev. Kot lik Kurenta se vzpostavim z interpretacijo kratkega Cankarjevega besedila, sicer pa skozi cel nastop z besedili pesmi na poetičen način komentiram to, kar Gregor Zorc podaja kot Sperans, torej Edvard Kardelj.

> *Glede glasbe pa pravzaprav niti pri Cankarju ni jasno zapisano, kakšne melodije je Kurent izvabljal iz gosli, da so ljudje padali v razvratni trans ... Valčke? Polke? Sodobno improvizacijo? Avant noise rock?*
> **— Andrej Fon**

Jablanovec me je povabil k projektu, ker se mu je zdelo, da že brez njegovega vsebinskega usmerjanja ukvarjam s temami in pišem na način, ki je "sodobno kurentovski". Kar nekaj besedil pesmi sem izbrskal iz fundusa in niso bila napisana posebej za prestavo. Glede glasbe pa pravzaprav niti pri Cankarju ni jasno zapisano, kakšne melodije je Kurent izvabljal iz gosli, da so ljudje padali v razvratni trans ... Valčke? Polke? Sodobno improvizacijo? Avant noise rock?

Kako Fuga za narod razume aktualno nacionalno politiko?
JB: Konceptualno Fuga za narod izhaja iz opredelitve naroda kot namišljene skupnosti, kakor politolog Benedict Anderson opredeljuje narod. Fuga za narod aktualno nacionalno politiko razume kot orodje ideološkega pritiska na posameznika, ki ga država potrebuje za legitimacijo svoje politične moči – ne glede na svojo politično barvo.

Posnetek z vaje v Cankarjevem domu na Vrhniki. Foto: BoBo/Borut Živulović

Kako po vaši oceni "zveni" sodobna družba? In kakšen "ritem" jo poganja?
IP: Ko rečete ritem, implicirate ponavljanje, predvidljivost, zanesljivost, naj bo vzorec še tako kompleksen. Če v kakšnem, se sodobnost zahodnih družb lomi, ne pleše, v ritmu praštevil – za odkrivanje njihove distribucije je razpisanih nekaj nagrad, menda pa je zanesljivo, da so vedno redkeje posejana. Podobno nepredvidljiva sta frekvenca in oblika sodobnega zla. To so usihajoči udarci srca Homo sapiensa kot družbenega bitja. Vezi se prevezujejo, identitete se pretakajo, noben absurd ni nemogoč.

> *Ko rečete ritem, implicirate ponavljanje, predvidljivost, zanesljivost, naj bo vzorec še tako kompleksen. Če v kakšnem, se sodobnost zahodnih družb lomi, ne pleše, v ritmu praštevil – za odkrivanje njihove distribucije je razpisanih nekaj nagrad, menda pa je zanesljivo, da so vedno redkeje posejana. Podobno nepredvidljiva sta frekvenca in oblika sodobnega zla. To so usihajoči udarci srca Homo sapiensa kot družbenega bitja.*
> **— Ivo Poderžaj**

Pobralo nas bo od odsotnosti spodobnosti. S tem mislim to, da morate čakati, da se mularija zrine skozi vrata, preden jih kot odrasla občanka lahko prestopite, kot tudi to, da slovenska Rimskokatoliška cerkev domnevno podpira politika, ki mu domnevno asistirajo tisti, ki z macolo razbijajo Jezusovo podobo in domnevno bombardirajo otroke, ker hočejo *Lebensraum*, zet slovenskega zeta pa hotel. Tisti desničar bi posekal pol Amazonije, oni bi razstrelil celotno civilizacijo, konservativna svojat bi zradirala Fakulteto za družbene vede. In avtomatska blagajna v *Sparu* še vedno ne zna povratnih svojilnih zaimkov. "I nikome ništa." (*In nikomur nič, op. n.*) In prav nespodobno nikomur – ali pa vsaj tistim z vzvodi moči – nič mar.

Bojan, v svojem besedilu ob Fugi za narod, naslovljenem *Narod – opij za ljudstvo*, ste zapisali, da je Cankar vedel, da ljudstvo in narod nikoli ne sedita za isto mizo. Pri čemer ga citirate: "*Njih obrazi so grobi, v njih očeh je več skrbi in sovraštva, nego učenosti, njih roke so težke in okorne, njih obleka je zakrpana in posvaljkana, iz ust pa jim žganje smrdi. Glej, to je ljudstvo!*" Kako vidite današnje ljudstvo? In kako narod?
BJ: Če poskušam Cankarjevo metaforo prevesti v jezik sodobnosti, so narod vsi tisti, ki v svojih rokah držijo vzvode moči in ki svoje odločitve utemeljujejo na idejah razvoja, blaginje, enakosti, svobode, pravičnosti itn. Ljudstvo pa so vsi tisti, na katere se te odločitve neposredno nanašajo in na katerih se njihove posledice duhovno in telesno realizirajo, manifestirajo in regulirajo.

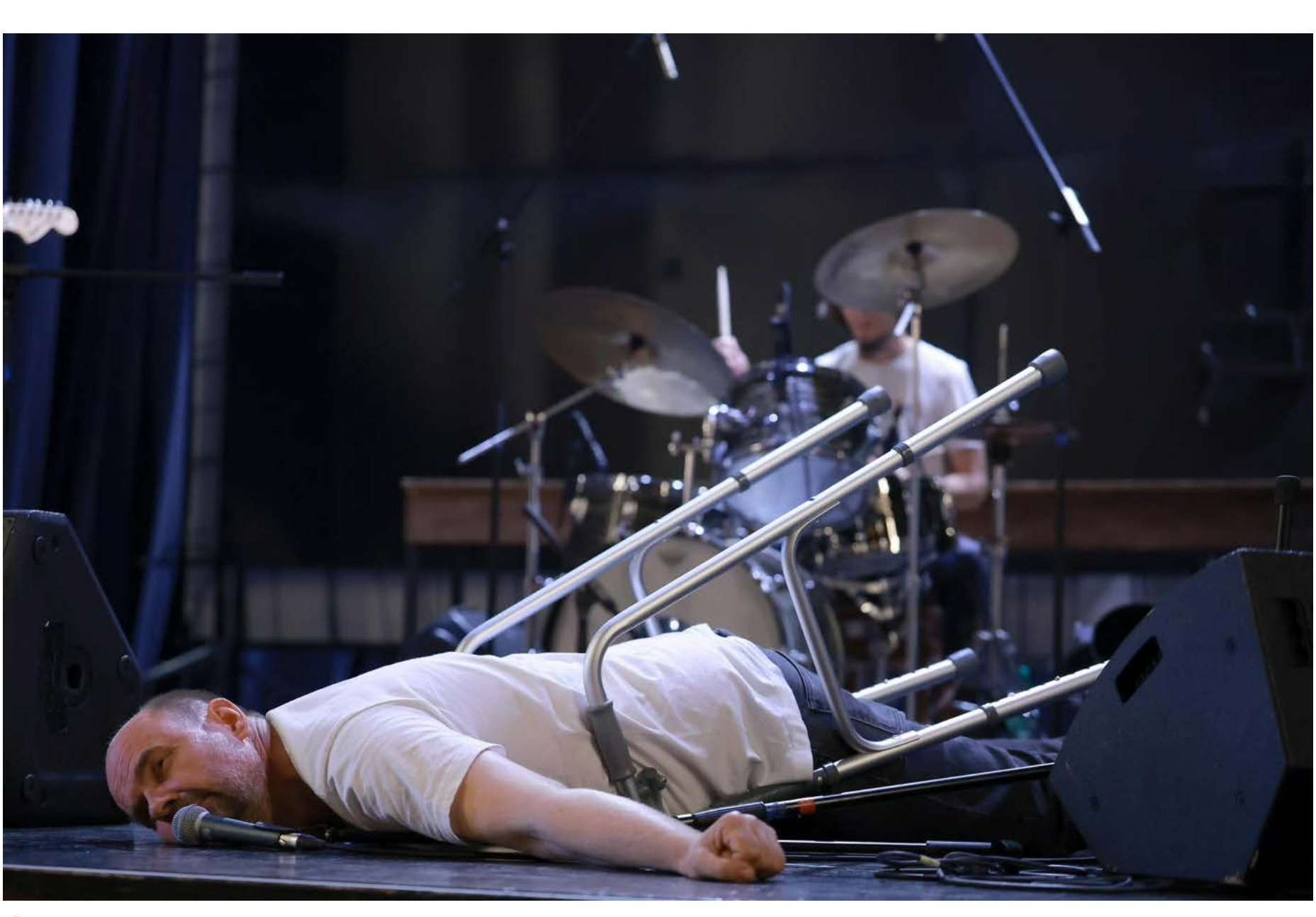

Gregor Zorc kot Sperans (Edvard Kardelj), ki so ga po Jablančevih besedah tako rekoč potegnili iz groba, letos bi bil star 116 let – izmučen starec "na trhlih nogah, ki še zmeraj zmore dovolj moči, da nam pride povedat, kdo smo in kaj hočemo". Foto: BoBo/Borut Živulović

V uprizoritvi so poleg Svojati tudi Kurent, Sperans in Triglav. V kakšnih medsebojnih razmerjih so ti liki?
JB: Zasedba Fuge manifestira trikotnik, ki sopostavlja tri ključne elemente za vzpostavljanje nacije: umetnost, ideologijo in ljudstvo. Možno jih je brati tudi skozi številne paralelne konfrontacije, ki jih ti odnosi sprožajo: razmerje med posameznikom in državo, ideologijo in utopijo, močjo in nemočjo, nihilizmom in vero, potrebo in nujnostjo itd. Vse to sugerira Cankar v svojem Kurentu. Fuga za narod 150 let po njegovem rojstvu in 35 let po dvigu slovenske zastave v svojem izvedbenem jeziku Kurenta ponuja v ponovno branje.

> *Zasedba Fuge manifestira trikotnik, ki sopostavlja tri ključne elemente za vzpostavljanje nacije: umetnost, ideologijo in ljudstvo. Možno jih je brati tudi skozi številne paralelne konfrontacije, ki jih ti odnosi sprožajo: razmerje med posameznikom in državo, ideologijo in utopijo, močjo in nemočjo, nihilizmom in vero, potrebo in nujnostjo itd. Vse to sugerira Cankar v svojem Kurentu.*
> **— Bojan Jablanovec**

Andrej in njegova Svojat, Vid in Ivo, so ena izmed možnih inkarnacij Cankarjevega ljudskega godca Kurenta v 21. stoletju – oglušujoča frustracija in distorzirana ostrina jeze. Na drugi strani to tenzijo z neumornim ideološkim prepričanjem vzdržuje Sperans, ki si ga kakor vlogo na svoja pleča in v svoje pomnilne kapacitete naloži igralec in performer Gregor Zorc. Speransova ideološka "pesnitev" o malem in ogroženem narodu, torej *Razvoj slovenskega narodnega vprašanja* iz leta 1939, se nam kot fuga 21. stoletja servira v tisočerih verzijah in v vseh političnih barvah. V Fugi za narod ta ideologija nastopi v svojem "originalu" – Speransa smo tako rekoč potegnili iz groba, letos bi bil star 116 let – izmučenemu starcu na trhlih nogah, ki še zmeraj zmore dovolj moči, da nam pride povedat, kdo smo in kaj hočemo.

Tretjo manifestacijo napetosti v Fugi reprezentira Triglav, simbol naroda. Njegove vrhove s skrajnimi močmi podpirajo tri ženske, v ideološkem besednjaku naroda: "reprodukcijski potencial ljudstva". Pri tem je pomembno, kdo so ženske, ki v Fugi za narod nosijo simbol slovenstva: Olja Grubić, hrvaška vizualna umetnica in kostumografinja Fuge, ki živi in dela v Ljubljani; Kristina Aleksova, balerina, potomka makedonskih priseljencev iz časov nekdanje Jugoslavije; Anita Wach, poljska plesalka s trajno degeneracijo kolkov, ki živi in dela v Ljubljani. V tem razmerju koncert – teater – performans, v kratkih stikih njihove sočasnosti, v njihovem vztrajanju, v neizrečenem in zamolčanem se skrivajo sporočila Fuge za narod.

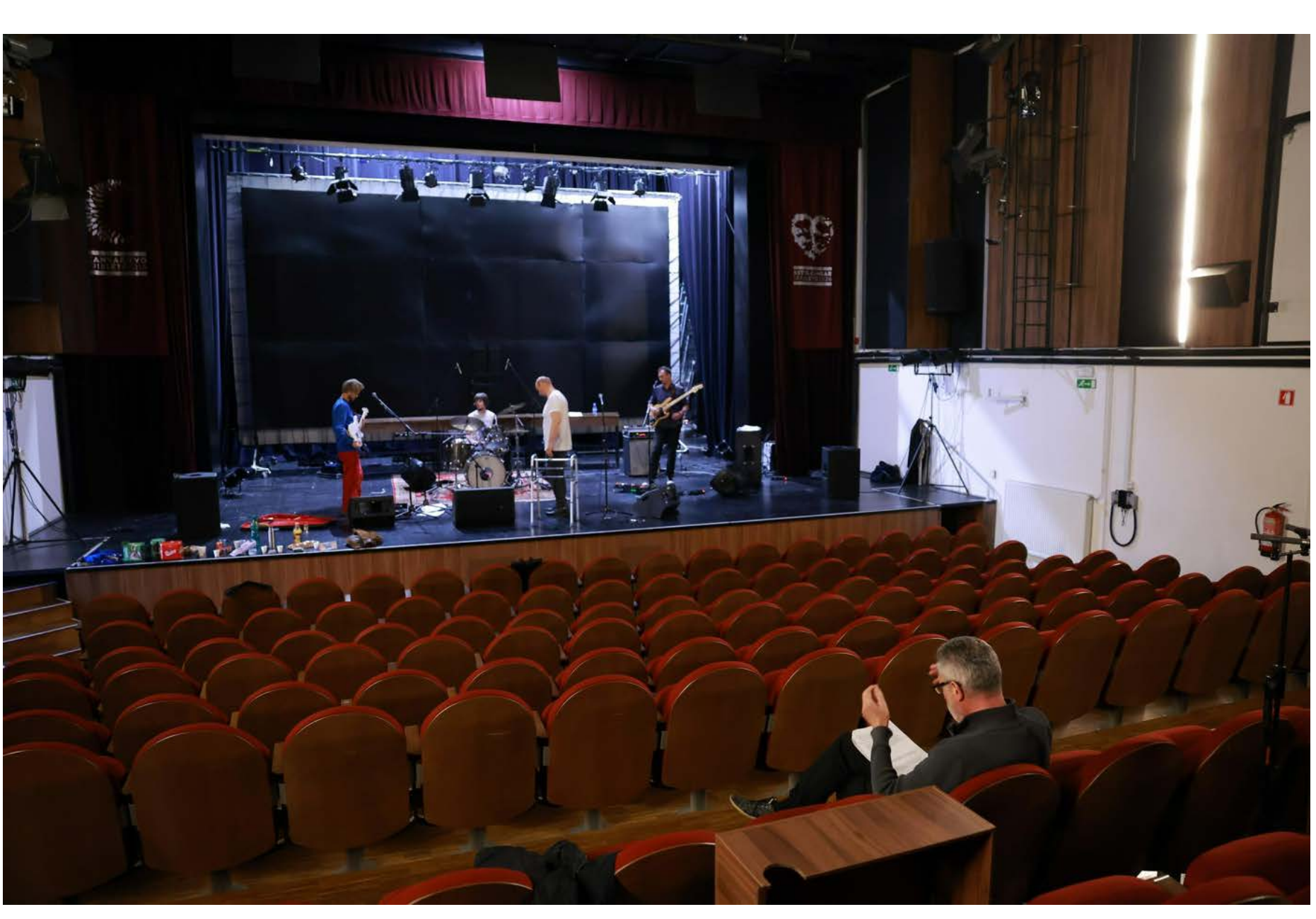

Režiser Bojan Jablanovec ter Svojat in Gregor Zorc med vajo. Foto: BoBo/Borut Živulović

Kakšna je v vaših očeh današnja alternativna scena v Sloveniji? Tako glasbena kot širša ...
JB: Alternativna scena ne obstaja. Obstaja sicer veliko posameznikov in skupin, ki delujejo oziroma poskušajo artikulirati ali vsaj formirati neko svojo drugačnost – toda za formiranje scene je potrebna stabilna produkcijska infrastruktura in postporodukcijska mreža, ki vzpostavi in razvija svoje občinstvo, svoj kontekst, refleksijo in kontinuiteto. Kulturna politika že več desetletij omogoča, da trmasti in dovolj vztrajni posamezniki s skrajnimi močmi še nekako preživijo, obenem pa skrbno pazi, da ne bi bilo formiranja scene, ki bi drugačnost vzpostavila kot nekaj družbeno prezentnega, potrebnega in relevantnega.

> *Alternativna scena ne obstaja. Obstaja sicer veliko posameznikov in skupin, ki delujejo oziroma poskušajo artikulirati ali vsaj formirati neko svojo drugačnost - toda za formiranje scene je potrebna stabilna produkcijska infrastruktura in postprodukcijska mreža, ki vzpostavi in razvija svoje občinstvo, svoj kontekst, refleksijo in kontinuiteto.*
> **— Bojan Jablanovec**

IP: Maribor ima Pekarno, Ljubljana poleg Metelkove nekaj oštirjev, ki so vsaj na pol odprte glave in na oder postavijo kaj več od konfekcije. Sicer pa je glasbena alternativa močno povezana z infrastrukturo mladinskih klubov ali centrov, dobro ali tudi nič proračunsko podprtih, na provinci. Vrhunska alternativna umetnost ni njihov glavni cilj, a brez njih bi capljali v *mainstreamu* in iz vljudnosti požirali bruhico. Do neke mere je klubovje mreža, ki vzgaja in se reproducira. Posamezna središča poniknejo, vzpostavijo se nova. So bolj ali manj začasni paralelni svetovi in samoupravni otočki za bolj ali manj mlade, ki niso oziroma še niso nepovratno padli v kapitalistično mesoreznico.

Tudi iz tega okvirja pa štrli tako po produkcijskih pogojih kot po glasbenem izrazu radikalna improvizacijska srenja kot jo poleg uveljavljenih Zavoda Sploh, Defonije in Kavčičevega festivala v Brdih gojijo še Taktišče v podhodu Ajdovščina, ki ga soupravlja Vid, Štala v Lokavcu, Mitja Hlupič v Bistrici ob Sotli, Humanistično in Umetniško društvo "O" na Vrhniki in Vrtojbenci. Šele izumiti pa bo treba parametre za inavguriranje novih "scen" – Radio Študent poroča o "spalničnih" producentih. Starejšemu mladincu mi je dokaj srhljiv ta simptom novodobne atomizacije človeštva.

Še nekaj fotoutrinkov z vaje (foto: BoBo/Borut Živulović):

Ente Tapes
Watch on YouTube

Svojat - Kvadrat. Matej Stupica je poskrbel za risbo in režijo videospota, Jure Lavrin pa za animacijo in montažo.